

M168

LKA

Lietuvos nacionalinė M. Mažvydo biblioteka

1

Mintis

Nr. 185
SEŠTADIENIS
1946 M. SPALIO MĖN. 5 D.
I METAI

LIETUVŲ VISUOMENĖS DIENRASTIS

Draugiškas Byrneso pareiškimas Sovietų sąjungos atžvilgiu

Londonas. JAV užsienio reikalų ministris Byrnesas pasisakė sutinkąs su Stalino pareiškimu, kad karas šiuo tarpu negresia ir kad jo nei vyriausybės, nei visuomenės nenori. Tačiau, kai kurių valstybių ikišiolinė politika vedanti į karą ir tų pat valstybių politinių ir ūkinių privilegijų siekimas tegali būti tik karu realizuotas. Todėl reikia valstybėms atsisakyti vedančios į karą politikos ir nustoti siekus tokių ūkinių ir politinių privilegijų, kurios tegali būt tik karu įgyvendintos. JAV džiaugiasi, kad Sovietų s-ga nemano varžytis dėl įtakos Vokietijoje ir todėl tikisi, kad ji, pagaliau, dar kartą apsisvarsčius sutiksianti su JAV jau padarytu siūlymu sudaryti 40 metų sutartį dėl Vokietijos nuginklavimo. Sovietų s-ga turinti žinoti, jog Amerika atsisakė izoliacinės politikos ir prie jos negrįš.

Stuttgartas. Prezidentas Trumanas vienoje spaudos konferencijoje kreipėsi į pramonininkus, įmones ir dirbančiuosius reikalau-

damas atstatyti darbo taiką. Jis pareiškė, kad valstybės ūkio pertvarkymas iš karo į taikos padėtį padarė didelę pažangą, todėl produkcija neturėtų būti trukdoma. Toliau Trumanas pareiškė, kad naujo trijų didžiųjų susitikimo klausimo jis nenorįs liesti. Jis išreiškė visišką pritarimą Byrneso politikos linijai. Šią kalbą jis esąs su Byrnesu iš anksto aptaręs.

Londonas. Prezidentas Trumanas pareiškė, kas Jaltaje nustatyta politika bus vadovaujama sprendžiant įvairias problemas. Vokietija turėtų būti nuginkluota

Konservatorių partija už privačią iniciatyvą

Londonas. Anglijoje prasidėjo pirmoji konservatorių partijos konferencija po pralaimėtų rinkimų. Edenas kalbėjo prieš Anglijoje vykdomas darbičių socialines reformas ūkio srityje. Jo nuomone, socializacija vedanti į skurdą, vargą, laisvės bei iniciatyvos netekimą. Dabartiniai anglų pramonės negalavimai kaip tik suvestini į šią

40 metų. Laikė 24 valandų turėtų būti panaudoti bombonešiai, kai tik kokios nors Vokietijos vyriausybė bandytų prasielenkti su nustatytomis nuginklavimo sąlygomis.

Beromünster. Byrnesas savo kalboje amerikiečių klube Paryžiuje tarp kitą ko išreiškė viltį, kad pasiseksią įtikinti Rusiją dėl bendros 4 didžiųjų kontrolės Vokietijoje. Vokietijoje turėtų būti sudarytos sąlygos taiką mylinčioms demokratiniams jėgoms savivaldos būdu tvarkytis. Po bendrų sąjungininkų laimėjimų, nuolat kildavo daugybė konfliktų. Ateityje reikėtų ieškoti kelių šių konfliktų vengti, ir nepriduoti jiems didelės reikšmės.

priežastį. Tik privačios nuosavybės gerbimas galis laiduoti laisvę, iniciatyvos skatinimą ir gerbūvį. Įmonių suvalstybinimas negalįs darbininkų būklės pagerinti. Darbininkų būklė tegali būti pagerinta tik per pastangas suteikti jiems privačiai besiverčiančių žmonių pirmenybes, leidžiant jiems dalyvauti privatinių įmonių administracijoje ir pelne.

Vokiečių komunistai reikalauja dar kartą teisti Niurnbergo byloje išteisintuosius

Londonas Vokiečių savivaldos organai, remdamiesi nunacinimo įstatymu yra išleidę įsakymą suimti Niurnbergo tarptautinio karo tribunolo išteisintuosius: Sachta, Papeną ir Fritschę. Vokiečių policija buvo apstojusi Niurnbergo kalėjimo pastatus, nuo kurių amerikiečių kariniai organai ją pašalinę. Išteisintieji slapčiai su apsauga palydėti į anglų zoną. Saugumo sumetimais jų laisvę apsigyvenimo vietos slepiamos. SED siūlo visoms antifasistinėms partijoms sudaryti vokiškąjį išteisintųjų teismą. Partijos tuo reikalu, kol nėra Vokietijos centrinės valdžios, tegalinčios būti vieninteliai kompetetingos. Tačiau, Anglijos spauda yra priešinga vokiečių kišimuisi į jau išspręstus reikalus, nes tai būtų nepolitiska ir neteisiška. Nepolitiska dėl to, kad pastatytas Sachto, Papeno ir Fritsches prieš vokiškąjį teismą būtų lygus ignoravimui tarptautinio teismo, neteisiška, kad jiems daromi apkalbinimai būtų tie patys, kuriuose jie jau nerasti kaltais. Nežiūrint į tai vokiečių antinaciniuose sluoksniuose tebevyrauja nepalankus tarptautinio tribunolo objektyvumui įsitikinimas, kad per maža mirties sprendimų ir per daug išteisinta. Berlyno profesinės sąjungos net buvo suorganizavusios 10 minučių darbininkų protesto streiką prieš Sachto, Papeno ir Fritsches išteisinimą.

Friko ir Bormano gynėjai įteikė savo klientų vardu malonės prašymus vyriausiai Vokietijos kontrolės tarybai Berlyne,

prašydami sušvelninti bausmes. Funkas, Kaltenbrunneris ir Streicheris atsisakė nuo malonės prašymų.

PALENGVEJIMAS VOKIETIJOJE PO NIURNBERGO BYLOS

Londonas. Vokiečių tauta po Niurnbergo teismo sprendimo lengviau atsikvėpė. Daugumoje vyrauja įsitikinimas, kad išteisinus SA organizaciją, turės sušvelnėti numacinimo įstatymas. Šis išteisinimas rodo, jog vokiečių tauta nelaikoma kalta už palyginamai nedidelės žmonių grupės padarytus nusikaltimus.

TRIESTO KLAUSIMU PRIIMTAS PRANCŪZŲ SIŪLYMAS

Londonas. Italijos politinė komisija posėdžiavusi per visą naktį paryčiais priėmė Prancūzijos kompromisinį siūlymą Triesto statuto reikalu 15 balsų prieš 6. Prieš balsavo Sovietų s-ga su savo satelitais. Pagal tą siūlymą Triesto gubernatorius būtų skiriamas Saugumo tarybos ir turėtų tam tikrais atvejais veto teisę prieš vietinių gyventojų renkamo įstatymų leidžiamąjį organo parėdymus.

LENKŲ KARIAI DIRBS OLANDIJOJE

Londonas. 1000 lenkų karių bus įjungti į darbą Olandijoje. Tai esą kariai, priklausę divizionams, kurios dalyvavo kovose išlaisvinant pietų Olandiją.

ANGLŲ LAIKRASCIAI BRITŲ ZONOJE LEISTI

Londonas. D. Britanijoje išeinantieji laikraščiai leista platinti britų zonoje ir britų sektoriuje Berlyne. Tačiau vokiečiai tegalėsia juos užsisakyti tik per savo draugus Anglijoje, nes vokiečių valiuta tarptautinėje pinigų rinkoje nekotiruojama.

DEMONSTRACIJOS GRAIKIJOJE

Londonas. Graikijos parlamentas įgailojo Ministerį pirmininką Tsaldarį vykti delegacijos priekyje į Paryžiaus taikos konferenciją. Atėnuose vyko protesto demonstracijos prieš talkos konferencijoje neteisingą Graikijos sienų nustatymą. Laikė demonstracijų neveikė ir bankai.

ATMETĖ VENGRIJOS REPARACIJŲ SUMAZINIMO SIŪLYMĄ

Londonas. Balkanų ūkio komisija prieš 5 balsus, 2 susilaikius, atmetė JAV siūlymą sumažinti Vengrijai reparacijas iš 300 milijonų dolerių į 200 mil. dol. Prancūzija ir Anglija balsavo prieš šį siūlymą.

GELEZIES FABRIKAI LENINGRADE

Stuttgartas. Leningrade yra įrengti geležies ir plieno fabrikai, į kuriuos yra gabenama geležis iš Kolas pusiasalio, o anglis iš Petšoros pusiasalio. Jų produkcija yra viena tona į minutę. Šie fabrikai turi didžiausios reikšmės vakarų Rusijos pramonėje.

Politinis teismas žmonijos vardu

„Aš pareiškiu, kad Jungtinių Amerikos Valstybių vyriausybė, o taip pat ir kitos jungtinės tautos, yra nusistatčiusios tuoju, kaip tikslai karas bus laimėtas, patraukti atsakomybėn visus tuos, kurie yra kalti už šį nusikaltimą“.

Tai buvo prezidento Roosevelt'o išpėjimas, kurį jis pasiuntė asies valstybėms 1942 m. spalio 7 d.

Štai dabar, po keturių metų laiko, prezidento Roosevelt'o valia yra įvykdyta. Daugiau kaip 10 mėnesių posėdžiavęs Tarptautinis Karo Tribunolas šiomis dienomis paskelbė savo sprendimą. Sprendimas — žinomas

Turbūt nėra pasaulyje žmogaus, kuris manytų, kad šis teismas yra nereikalingas. Kas gali užsistoti nusikaltėlius, kurie žmonijai tiek daug žalos padarė. Nėtik svetimieji, bet ir pati vokiečių tauta jau seniai pasmerkė teisiamuosius ir nuo jų jau seniai atsirusė. Teismo sprendimas yra kietas, bet šiuo atveju jis ir negalėjo būti švelnesnis.

Bet visgi šio proceso pobūdyje yra kai kas ir nesuprantama. Mes, kurie tą viską stebim nuošaliai, nuo pirmos teismo posėdžio dienos, buvome linkę manyti, kad šis teismas bus tikrai tarptautinis. Mes tikėjome, kad jis bus viešas, vispusiškas ir be jokių tendencijų. Mūsų manymu, teisme turėjo paaiškėti ne vien tik nusikaltimų apimtis, bet ir priežastys, kurios privedė prie tokių baisių nusikaltimų darbų.

Visų tų nusikaltimų, už kuriuos dabar nacizmo vadai laukia kartuvių, istorija yra sena. Nacionalizmas buvo dar visai negimęs, didžiausioje Europos valstybėje, t. y. Tarybų s-goje, žmoniškumas buvo jau išnykęs. Ten atsirado pirmosios koncentracijos stovyklos, ten išrasta tokie žmogaus kankinimo metodai, kurie pralenkia ir inkvizicijos laikus.

Kitas didelis apkaltinimas, kuris sunkiai slėgė nuteistuosius, yra: karo planavimas ir užpuolimas. Bet visi mes gerai atsimename, kad ne vokiečiai buvo pirmieji užpuolikai Suomijos užpuolimas buvo ir liks pirmuoju degtuku šio karo istorijoje. 1939 m. rugpiūčio mėn. kelis kartus mes matėme skrendant per Lietuvą trijų lėktuvų rikiuotę Berlyno — Maskvos kryptimi. Tuomet Ribentropas planavo Lenkijos užpuolimą, bet ne vienas, o kartu su Molotovu. Yra gi dokumentas, pasirašytas 1939 m. rugpiūčio 23 d., pagal kurį užpuolimo bendrininkai pasidalino Lenkiją. Savaitę vėliau, t. y. rugsėjo 1 d., kada jau Wermachto daliniai buvo peržengę Lenkijos sieną, Molotovas Maskvoje paskelbė pasauliui klastingą deklaraciją: „Pasitarimai su Anglija ir Prancūzija nepavyko, nes Lenkija, kuri norėjo, kad jos nepriklausomybė būtų abiejų čia minėtų valstybių ir Tarybų s-gos garantuota, atsisakė Tarybų s-gos karines įgulas priimti. Šio Lenkijos nusistatymo nebuvo galima palenkti. Pasitarimai parodė, kad Anglija nemėgino šį Lenkijos nusistatymą pa-

veikti, bet priešingai, ją visaip rėmė. Yra aišku, kad akyvaizdoje lenkų vyriausybės ir jos svarbesniųjų sąjungininkų nusistatymo prieš Tarybų s-gos karines bazes, anglų — prancūzų — sovietų pasitarimai negalėjo laimingai pasibaigti.“ Keliems mėnesiams praslinkus Lietuva, Latvija ir Estija priėmė Tarybų s-gos karines bazes „bet tuoju buvo savo „sąjungininko“ užpultas.

Tai yra visa eilė tarptautinių nusikaltimų, kurie sudarė prielaidą tiems nusikaltimams, už kuriuos dabar yra kariaimi nacių vadai. Kada praejusiais metais lapkričio mėn. 20 d. Tarptautinis Karo Tribunolas pradėjo šį istorinį procesą, mes manėme, jog ši byla atidengs pasauliui visus Europos nusikaltimus. Nors kaltinamųjų suole buvo padodinti vien tiksliai naciai, bet teismas galėjo ir turėjo teisę atidengti viešumai jų sątūs su Kremliaus bendrininkais. Yra labai keista, kad šiandien Ribentropas laukia sprendimo vykdymo, o Molotovas Paryžiuje „planuoja“ toliau.

STASYS JUDRĖNAS

Tautos balsas šaukia mus

Laikykite, vyrai, vaira,

Širdy laikykite viltį! —

Ateis Dangaus Šviesa per dangų

Ir dūkstančiom vilnim palieps nutilti.

Stasys Santvaras.

Šiandien gyvename didžiosios mūsų tautos tragedijos laikotarpi, kuris apgaulia už „geležinės uždangos“ likusius tautiečius, kuris blaško mus čia vakaruose.

Ten mūsų vyrų, moterų ir vaikų liko labai daug. Ten pasiliko mūsų miestietis, liko mūsų sodžius, tas pagrindas, iš kurio tauta ne kartą sėmėsi naujų jėgų. Juos pasitiko 1940/41 m. likimas. Kaimietis vėl pasiliko ištikimas tai žemei, kurią nuo amžių jo tėvai pureno. Jis dar kartą neišsvengiamai turės pakelti tą baisų bandymą — dėl tautos gyvybės ar mirties. Jų eilėse kovoja ir su kietu nepermdaujančiu okupanto teroru grumiasi mūsų broliai, sesės, žmonos ir vaikai.

Iš kitos pusės, ne mažas skaičius mūsų tautiečių, beveik vien tik intelektualinės pajėgos, bodami radikalaus išnaikinimo proceso, išdrįso palikti savo šalį ir leistis į kupiną pavojų ir mirties kelionę... kelionę į vakarus. Tatai įvyko rizikingas ir drąsus bandymas. Čia reikėjo ne mažesnio pasiryžimo ir tvirtos širdies, nes priešas, į kurio žemę teko įžengti, buvo ne mažiau pavojingas. Tuo lemiančiu momentu, kada veik kiekvieną minutę reikėjo kovoti dėl gyvybės, — visų mintys ir širdžių dūžiai šaukė — artyn į vakarus!

O vakaruos su moderniuoju despotizmu kovėsi laisvųjų šalių divizijos.

Mes atnešėm jiems mūsų tautos baisią tragediją. Bet ar įrodėme? —

Ar laisvųjų šalių vyrai ir vadai supranta mus? Ar visi mūsų darbai, žodžiai ir mintys rikiuojasi tą kryptimi?

Štai praslinko metai su viršum ir mes pamatėm, kaip bauriai susmulkėjome, pasidavėm siauram egoizmui, likome

Kazin kokių tai nesuprantamų būdu buvo užčiauptos burnos tiek kaltinamiesiems, tiek ir jų gynėjams, kad jie nė vienu žodžiu nepalietė tarybinio režimo nusikalstamų darbų, nors tiek, kiek jie turi ryšio su nacionalsocializmo nuodėmėmis. Jeigu jau teismas nesugebėjo surasti Katyno žudynių kaltininkų, tai turbūt jisai buvo vienašališkas ir tendencingas.

Pagaliau nemažai šio teismo tarptautiniam autoritetui kenkia ir tas faktas, kad teisėjai nebuvo vieningi. Kaip žinome, sovietai protestuoja prieš trijų kaltinamųjų išteisinimą. Mums tai visai suprantamas dalykas: iš Lietuvos pradėdant nuo referento, buvo vežami į Sibrą, o čia buvę nacių ministrai yra išteisinti. Kaip gali sovietai paremti tokį švelnų teismo sprendimą.

Lauksime, kad išsipildytų prokuroro Jacksono žodžiai, kuriuos jis pradžioje sesijos pareiškė, kad tarptautinis teisingumas bus išplėstas ir apims visus tautas, neišskiriant ir tų, kurios dabar sėdėjo už teisėjų stalo.

VI. Bs.

kietai, besirdžiai, nejautrūs ir savymilūs. Riejamės dėl geresnės „biksės“, dėl tuščios vietos, dėl vakar dienos autoriteto. Daugelis intelektualų, kuriems šiandien reikia išeiti ir imti žodį, — kažkur slypi, tūno lyg pelės po šluota.

Nė vienos sekundės neužmirškim, jog šimtai tūkstančių mūsų brolių ir sesių rankų tiesiasi į mus iš anapus „geležinės uždangos“. Jų mintys, jų širdžių dūžiai skrenda čia — į vakarus... su viltimi!... gal išliko, gal dar gyvi, gal netolima ateitis, jog jie mus suras, pagelbės, padės... Jie šaukia mus!

O mes? Net-neįgijome atitinkamo autoriteto laisvųjų šalių vyrų akyse, bet atvirksčiai, pasistengėme smukdyti.

Kur paliko mūsų pasišventimas, heroizmas ir toji drąsa, kai palikę tevynę laukus leidomės į vakarus? Juk tada sugebėjome įtempti savo valią ir mokėjome pasižvesti ir kentėti.

Kur paliko tos mūsų dvasinės jėgos, kada šiandien ne mažiau reikalingos?

O gal bandome užmigtį ant nenupeilynųjų laurų?

Viešpatie! Nejaugi mes tokie apjaukėliai?!

Nė vienos minutės neužmirškim, kad kova nebaigta. Atrodo, kad ji dabar prasideda. Dėl mūsų siauro egoistinio susmulkėjimo, šiandien netekom pasitikėjimo, tapome „neaiškūs“. O vaisiai jau noksta...

Atrodo, būsimie pastatyti į padėtį, kuri privers individualiai grumtis dėl likimo.

O kas kaltas dėl tokios padėties? „Nesiekokim kaltininkų kitur!

Zinokim vieną, kas nenorėjo ir nenori kentėti ir mirti už tevynę, kas tam tikslu dangstosi už visokių užpakalinių minčių, tą aukščiau ar vėliau gyvenimas išsisijos.

Tautos balsas šaukia mus?

Arba mes jį suprasime, arba... beprasmingai žūsimė.

Minčių ir ginklų taika

1938 m. išleisto brošiūroje užsienio politikos klausimais, p. Litvinovas, tuo metu buvęs SSSR užsienio reikalų komisaru, taiką pavadino ginklų paliaubomis tarp dviejų karų. Tokia taikos definicija, ne pagal raidę, bet pagal dvasią, nors ir turi tiesos, tačiau kiekvienu atveju yra labai perdėta. Toks taikos apibūdinimas yra skeptiškas, rodo jo autoriaus negatyvų požiūrį į konstruktyvią taiką. Tiesa, kada karas vyksta tarp dviejų, ar kelių, bet negausingų partnerių, nugalėtieji pasirašo padiktuotą taiką, bet savo minčių gilumoj dažniausiai giliai paslėpę puoselėja naujo revanšinio karo galimybes. Bet kilus plataus masto tautų kataklizmui, nuvargintos, išskankintos tautos, ir laimėjusios ir pralaimėjusios, skaudžių potyrių veikiamos, pasirašo taiką ir atsižada karo, kaip politinės priemonės tarptautiniams ginčams spręsti. Tegu tokia palaiminga nuotaika apima tautas trumpam, tegu, gijant žaizdoms, tautose vėl kyla revanšavimosi idėja, bet užtat vienam karui pasibaigus visų tautų vyriausias troškimas yra taika. Tokie taikos aktai žinomi po kruvinų septynerių metų, trisdešimt metų, Napoleono karų ir, daliai, po didžiojo karo.

Vadinasi, tikroji taika pasiekama ne vien nutildant ginklus, bet, svarbiausia, žmonių mintims ir širdims linkstant į ją.

Išgyvenom žmonijos istorijoje baisiausių karą. Nuvargusi žmonija trokšta taikos, ramybės. Apie pastovios taikos organizavimą labai daug kalbama, o vienok visur vyksta didelės ginklavimosi lenktynės. Koks nonsensas: Visi, taikos nori ir visi ginkluojasi! Ginklavimuisi priežastim yra minčių priešingumas ir ideologijų nesuderinimas, o tai yra rimčiausia kliūtis pastoviai taikai. Kaip tik mes esame nelaimingi stebėtojai to minčių padrikumo pasaulyje, kurs ne tikai negali priversti prie pastovios taikos, bet sparčiu žingsniu veda pasaulį į dar didesnę katastrofą.

Viena iš laimėjusių valstybių, persekiojama baimės manijos, stengiasi užimti strategines pozicijas, kurios jau kovos pradžioje duotų neabejotinų pirmenybių. Tos pozicijos pasiekiamos kitų tautų okupacija ir eventualių jų išnaikinimu. Toji valstybė serga tiesiog baimės drugiu. Jos ideologai seniai yra paskelbę nepakantumą vad. kapitalistiniam pasauliui ir pasaulinės revoliucijos reikalą, o politiniai vadai ėmėsi žygių priartinti pasaulinės revoliucijos dieną. Tuo tikslu jie priartino pasauliui ir 1939 m. rugsėjo 1 dieną.

Nutilus 1945 m. rugpiūčio mėn. ginklamis, kada viena pusė vardan laisvės ir taikos parodė didžiausią respektą nugalėtiesiems, kitą gi ne tik vengė deklaruoti savo taikos principų, bet atvirksčiai — jų politiniai ir kariniai vadai nedviprasmiškai pradėjo kalbėti apie naujus pavojus ir apsupimus iš kapitalistinių kraštų pusės. To pasėkoj — ruošimasis naujam karui, su paspartintu ginklavimosi, noru išgauti atominės bom-

bos paslaptis, organizavimu svečiuose kraštuose sau palankių visuomenės sluoksnių ir t.t. Toks laikymasis konsekventiškai turėjo vesti prie dviejų stovyklų susidarymo ir galutinės eksplozijos.

Sioj nepaprastoj, parako persunktoj, atmosferoj Stalino kalba įneša šiokių tokį atpalaidavimą. Pirmą kartą iš Rytų pasigirdo taikingos mintys. Bet pasaulis nori, kad tos

Mėsos stiglius JAV miestuose

Naujorkas. Pirmą kartą JAV istorijoje beveik visuose miestuose stinga mėsos. Rugsėjo mėnesyje skerdyklos pagamino perpus mažiau mėsos, negu liepos mėn. Tas įvyko todėl, kad gyvulių augintojai susilaiko nuo gyvulių tiekimo skerdykloms, tikėdamiesi sulaukti kainų pakėlimo.

PREKYBOS LAIVYNAI

Hamburgas. US Maritime Com. surinktomis žiniomis JAV dabar turi didžiausią pasaulyje prekybos laivyną — 39,8 mil. BRT. Prieš karą JAV turėjo tikiai 9,3 mil. BRT. Anglija prieš karą turėjo 21,3 mil. BRT., karo metu neteko 11,4 mil. BRT., o dabar turi 13,7 mil. BRT. Sovietų s-ga turi 1,3 mil. BRT.

SOVIETAI GROBIA FABRIKŲ ĮRENGIMUS

Vokiečių visuomenėje kas kart vis didėja pasipiktinimas dėl išmontavimo ir išvežimo į Tarybų s-gą fabriku, kurie nepriklauso karo pramonei. Spauda dabar praneša apie išmontavimą ir išvežimą OEG konservų fab-

Naujos lietuviškos knygos

Lietuviškoji knyga ištremyte palengva gausėja. Pamažu renkasi nors ir labai kukli tremtinio bibliotekėlė. Džiugu, kad mokslo metų pradžiai mūsų mažieji gali pradėti mokytis skaitymo iš lietuviškojo elementoriaus. Susilaukėme ir daugiau vadovėlių mokykloms. Šiomis dienomis išėjo dar šie nauji leidiniai:

— „GANDRAS IR GANDRYTĖ“. Tai žinomo vaikų literatūros autoriaus Stepono Zobarsko paruošta ir jo ištikimo „ginklanešio“, Povilo Osmolskio iliustruota dovanėlė mažiesiems. Tai maža lietuviško gandro odisėja — pradedant Afrika, kairiojo Nylo pakrante, baigiant dangumi (viešnage pas Sv. Petrą). Pagaliau pasiekiamas ir kelionės tikslas — Lietuva.

— „Kas čia taip subiaurojo visą žemę? — paklausė gandras susitkęs šarką.

— Buvo užėjusi audra, — atsakė paukštė, — bet tokia baisi, kad niekai dangaus perkūnija su ledais. Geležiniai ereliai dėjo kiaušinius net nenutūpdami. Ir kur jie krito, ten buvo bausis sprogi-mas. Šoko į viršų akmenys, virto namai ir medžiai. Neduok, Dieve, kas per baisybė buvo“.

Tremtinys gandras neberanda savo tėvų lizdo. Seimininko trobos smarkiai apgrautos. „Netoliese suplitas naujas kapas. Tai palaidotas jauniausias jų sūnus. Štai kodėl niekas nebeišbėga pasveikinti jo, neišmeta aukštyn kepurės ir nebevirsta kulio...“

taikingos mintys plauktų iš tikro taikos noro, kad jos nebūtų falšuojamos ir kad jos imtų reikštis realiais taiką kuriančiais darbais. Tų minčių taikingumu įtikinti ilgai laukti neteks: darbai turės juos pateisinti.

Ar tos mintys buvo taikingos, mes būsim tikriausi liudininkai: arba grįšime po alyvų šakelę į savo laisvą kraštą, gliofikuodami taiką, arba išsimėtysime po platųjį pasaulį kaip nelaimingi liudininkai trumpalaikių paliaubų. Nar.—Gis.

riko Stendalyje. Fabrikas gamindavo daržovių ir vaisių konservus: marmeladą, dirbt. medų, syrupą ir t. t. Fabrike dirbo 700 darbininkų ir tarnautojų. Mašinų ir įrengimų vertė — 3,5 mil. RM.

DP ZYDAI VOKIETIJOJE

Pagal anglų — amerikiečių specialios komisijos surinktus duomenis, š. m. gegužės 1 d. Vokietijoje buvo 94.000 žydų. Vietinių buvo 20.000, o atbėgėlių iš kitų kraštų — 74.000. Tarpe atbėgėlių esą 4%, t. y. 2.960 iš Lietuvos (Europa Archiv).

DP TAUTYBĖMIS

Frankfurtas. Šiuo metu amerikiečių zonoje yra 547.478 DP. Iš jų yra 184.439 lenkai, 139.026 žydai, 51.905 latviai, 35.093 lietuviai, 18.668 estai, 18.075 jugoslaviai, 13.774 sovietų piliečiai, 50.003 danai, olandai ir graikai, o likusieji be pilietybės. Lakotarpyje nuo 10 ligi 17 d. rugsėjo 8.173 DP grįžo į savo kilmės kraštus.

Vienok gandras nenusimena. Jis susiranda padėjėją gandrytę ir pradeda rūpintis nauju lizdu. Tuč ir baigiasi įdomi pasaka vaikams.

Nežiūrint kai kurių knygų trūkumų (ypač korektūros klaidų, kurių galėjo kiek mažiau būti), mažieji ją sutiks su didžiausiu džiaugsmu, ir bus dėkingi autoriams už gražią dovanėlę.

Išleido „Atžalynas, Weilheim (Teck). Irišta kietais aparais, kaina RM 4.—

„LIETUVISKAI — PRANCŪZISKAI — ANGLIŠKAS ŽODYNAS“, su anglų kalbos tarimu. Redagavo E. Kutorgaitė. Išleido Ant. Urbonas Tiubingene. 180 pusl. Žodynas išleistas mūsų sąlygomis gana dailiai. Deja, jis yra permažas jo vartotojams. Kaina RM 6.—

„GIEDOKIM VIESPAČIUI“. Giesmių knyga su gaidomis. Gaidas parašė Motekaitis. Išleista Heidelberge 1946 m. 34 pusl. Spausdinta rotatorium. Knyga rekomenduotina mūsų parapijoms.

„KAS REIKALINGA ŽINOTI ŠOFERIU“. Paruošė P. L. Išleista Oldenburge, „Mundus“ leidyklos. 78 pusl. Vadovėlis šoferiams su spalvotais kelionės ženklais. Kaina nepažymėta (pardavinėjama, rodos, po 10.— RM).

„SMUTKELIAI ZYDI“. Vyt. Kastyčio poezijos knyga — tremtinio raudos ir gėsmės. Išleido „Mūsų Viltis“ 1946 m. 96 pusl. Tiražas 1000 egz. Kaina 4.— RM.

V. Indrajis.

Komunistų sukilimas Graikijoje

Atenai. Trečiadienį apie 200—300 sukilėlių užėmė Manoso miestą. Jie buvo remiami mieste susidariusios penktosios kolonos. Miestas dabar yra apgultas vyriausybės kariuomenės.

MOLOTOVAS TARSIS SU BEVINU

Londonas. Molotovas Paryžiaus taikos konferencijoje pasiūlė aplankyti Beviną privačiam pasikalbėjimui. Pasikalbėjimo tema nežinoma.

KONFERENCIJA GRAIKIJOS KLAUSIMU LONDONE

Ateinantį sekmadienį Londone įvyks konferencija dėl įvykių Graikijoje, kuriai vadovaus Demokratijos Lyga ir žmogaus išlaisvinimo tautinė taryba.

RINKIMAI LENKIJOS GRUODŽIO MĖN.

Varšuva. Lenkijos bendrieji rinkimai numatoma vykdyti s. m. gruodžio 5 d.

SVEDIJA GELBSTI VOKIETIJOS VAIKUS

Londonas. Švedija organizuoja naują akciją padėti Reino krašto vaikams. Numatoma pradėti maitinti 27.000 Vokietijos sunaikintų miestų vaikų.

RUOSIAMA CEKOSLOVAKIJOS KONSTITUCIJA

Praha. Čekoslovakijos vyriausybė ėmėsi paruošiamųjų darbų naujai valstybės konstitucijai sudaryti. Projektą paruošti pavesta tautos susirinkimui Prahoje.

Schuschniggui neleido kalbėti Briuselyje

Londonas. Schuschnigg numatytoji kalba Briuselyje buvo miesto burmistro atmeta dėl to, kad buvo bijomasi sukelti neramumų.

Miunchenas. Dr. Schuschniggas kalbės Vienoje vienos katalikų organizacijos susirinkime, po to kai jo numatytoji kalba Belgijoje socialistinių sluoksnių buvo ne-

SPORTAS

Airportas. S. mėn. 3 d. buvo sužaistos draugiškos krepš. rungtynės tarp liet. gimnaz. ir Memmingenbergo rinktinių. Laimėjo gimnazistai pasėkme 35:21 (21:14).

S. mėn. 5—6 d. d. žada atvykti Miuncheno liet. „Gintaro“ krepšininkai. Žaistų dvejias rungtynes. Tenka priminti, kad ši komanda be Kempteno „Sarūno“ pask. Scheinfelde krepš. turnyre laimėjo I-ą vietą.

Už „Gintarą“ žaidžia Grybauskas, pasižymįs tolimais ir tiksliais mėtymais. Reikia tikėtis įdomaus žaidimo. (gz.)

leista. Schuschnigg kalba buvusi atmeta kaltinant jį dėl profaštinės laikysenos.

PRINCAS VON LOEVENSTEINAS GRĮZTA Į VOKIETIJĄ

Princas Hobertus von Loevenstein paririjo grįžti į Vokietiją. Jis 13 su puse metų gyveno Amerikoje ir ateityje nenumato imtis politinės veiklos. Jis noris visiškai pasišvęsti rašytojo darbui.

PRANCUZIJA UZTRAUKS DIDELĘ PASKALĄ

Miunchenas. Prancūzų tautinis susirinkimas svarstė ketvirtąjį ūkio planą. Jame numatoma valstybės skolas padengti 500.000.000 dolerių paskola.

VON PAPENO SŪNUS VĖL BELAISVIŲ STOVYKLOJE

Miunchenas. Papeno sūnus atvyko į Niurnbergą ir prisistatė belaisvių stovyklai, iš kurios jis buvo paleistas atstogoty, kad galėtų dalyvauti savo tėvo gynime.

TURKIJA ATMETA SOVIETŲ S-GOS PASIOLYMUS

Beromünster. Šašiarių klausimu Turkija nenumatanti keisti savo nusistatymo ir daryti bet kokių pakeitimų. Jie atmeta bet kokį Rusijos siūlymą, kuris siekia atstumti dalyvavimą šio klausimo sprendime visų tų valstybių, kurios nesirubėžiuoja su Juodąja Jūra.

VOKIECIAI PRASO SUVIENODINTI ŪKIO SRITIES TVARKYMĄ

Stuttgartas. Vokietijos žemių taryba įtekė karinei valdžiai siūlymą suvienodinti ūkio srities tvarkymą visose keturiose okupacinėse zonos. Taip pat siūloma būstine ūkio tarybai parinkti Bad Homburgą.

Skaudžios nuospaudos

Užmink kam nors ant išbujojusios nuospaudos, tai suriks iš pykčio ir skausmo. Tegu dėvai, kaip skauda! Nereikalingas ir nenaudingas daiktas, bet, kai užmini, biauriai skauda, o staigiam žmogui skausmas tuoj ir pyktį sukelia.

Ar ne tokios pat nuospaudos yra mūsų gyvenimo negerovės? Ar ne su vėjo malūnais kovoja tie, kurie šokasi ginti negeroves, mėginami kalbėti apie didelės materijās? Tokiais atvejais jie, pajutę skaudančią nuospaudą, nebepajėgia dorai nė laikraščio perskaityti, kur jiems padilginama apkerpėjusi sąžinė, ir ima rėkti. Šitaip padarė ir P. Valenta, gana grubiai rodydamas savo mokėjimą nesivaldyti. „Tėviškės Garso“ Nr. 39 (1946. IX. 19.) jis šokosi pikta barti mane dėl „Minties“ Nr. 161 (1946. IX. 6.) išspausdinto straipsnelio „Puvimo grybelis šiltai jaučiasi“. Taip, pone Valenta, tas grybelis tikrai šiltai jaučiasi. Taip, komitetuose yra ir mėmių, ir cacių, ir karjeristėlių, ir visokių kitokių šviesuolių, apie kuriuos esu rašęs savo straipsnelyje, o stovyklose į viršų plaukia taip pat visokie didvyriai, bet kad aš ne visus komitetus puoliau, o tik tuos, kuriuose yra mėmių ir cacių, leidžiančių vykti neleistiniems dalykams, tai p. Valenta būtų pamatęs, jei nebūtų taip susijaudinęs dėl skaudančios nuospaudos ir jei būtų pajėgęs perskaityti, kas mano parašyti. Kiek man žinoma, tokių su nuospaudomis nemaža išryškėjo po mano straipsnelio, jie šokosi rėkti, nors esama nemaža padorių žmonių, kurie, dėkoja man, kad išdrįsau nevengti iškelti ydas ir aukštesniųjų turinčių pareigas, ne tik spekuliantų, samagono vartotojų ir kitų niekur neįsipareigojusių ydingų sutvėrimų, apie kuriuos rašoma jau iki įgrįsimo.

Jei Valenta dabar, kai jau išspausdintas jo straipsnelis ir kai aptilo nuospaudos skaudėjimas, pasiėmęs perskaitys tą savo parašytąjį šedevrą, tai jis pamatys, kiek ten esama neišsprendžiamų priešt-

ravimų. O jeigu jis pasistengs prisiminti, kiek mūsų laikraščiai rašė apie visokias negeroves (ir be baltaragių, kaip jis pakrikštijo mane), taip pat jei paskaitys, kiek dabar dar rašo, tai perniek bus visa jo filosofija, vien tik išduodanti skaudančią jam pačiam nuospaudą. Toi nereikia nė ieškoti. Tegu jis tik pasižiūri tą patį „Tėviškės Garso“ numerį, kuriame išspausdintas jo straipsnelis, ir vedamajame „Jaunuomenės reikalai“ jis užtikis žinių apie mūsų lošikus, keikūnus, samagono gėrikus, spekuliantus ir kitokius jaunuomenės demoralizuotojus. Vadinasi, lyg tyčiomis, „Tėviškės Garsas“ ėmė ir pasitarnavo baltaragiui, pasijuokdamas iš Valentos didžiųjų materijų, išspausdintų kitame puslapyje, lygiai toje pačioje skiltyje, kur vedamasis.

O gal spekuliantus, samagono vartotojus galima pliekti, tik nevalia samagono varytojų, juodajai rinkai vagystėmis prekii parūpinančių nespekuliantų, apsilėidusių ir ištižusių ar neteisingsų komitetų ir kitokių vadovybių? Ar taip? Gal didžioji baltaragio nuodėmė bus ta, kad jis nesupranta, jog vokiška ar kuri kita spauda gali persispaudinti tik baltaragio parašytus straipsnius, kurie paliečia Valentos skaudančias nuospaudas, visiškai negalvodama pacituoti daugelį negerovių suminintus vedamuosius...

Matyt, bus pasikeitusi tvarka ar ką, nes iki šiol, jei kur cituodavo ką nors, tai pirmoje eilėje vedamuosius. Pagal tą tvarką vokiška spauda greičiau pacituos minėtąjį „Tėviškės Garso“ vedamąjį, o ne baltaragio ar Baltaragio straipsnį, kuris „Mintyje“ išspausdintas visišškai nedamuoja.

Už šito pono Valentos siūlymą rašyti skundus komitetams ir visokioms aukšto-sioms institucijoms galiu tik padėkoti. Skundais vertis nemėgstu, tad pats tuo siūlymu nesinaudosiu, spaudą laikydamas tokiu veiksniu, kurie geriau gali kovoti už visus terlojimusis skundais. S. Balt-gis

Mintis

I thought * Lithuanian Daily Newspaper * Permitted by UNRRA Team 155 * Eina kasdien be šventadienių * Atsakingasis redaktorius ir leidėjas J. Vasaitis * Memmingenas, Airport, Baltic Camp * Prenumerata mėn. 10 RM * Atskiras numeris 40 pf. * Konto: Volksbank Memmingen e. G. m. b. H. Memmingen (Bayern) Nr. 9149 * Spausdina Druckerei- und Verlagsgenossenschaft e. G. m. b. H., Memmingen (Bayern).